

Skrajšana pravda zaradi povrnitve zemljišč.

S pogodbo od 16. junija 1864 prodal je Blaž Namar del zemljišča „Skalabon“ Andreju Volku, drugi del istega zemljišča pa Andreju Jakončiču, ki je tako pridobljen svet zopet Josipu Gaspariniju prodal.

Josip Gorjup je potem s pogodbama od 14. marca in 5. maja leta 1868 oba dela omenjenega zemljišča od Andreja Volka in Josipa Gasparinija, in sicer nepogojno, kupil.

Glede zemljiščnega Andreju Volku prodanega dela pridržal si je bil prodajalec Namar pravico, isti v dveh letih zopet kupiti, in trdi, da je bil ta (rešilen) čas po preteku dveh let z ustno pogodbo od 24. aprila 1868 tako zdaljšan, da tedaj ni bil še pretek, ko si je Josip Gorjup pridobil omenjeni svet. — Konečno je Josip Gorjup s pismom od dne 12. maja 1868 napravljenim Mariji, ženi Blaža Namarja dovolil — in ona je izrečno sprejela dovoljenje, da ima njena družina pravico po Blaži Namarji prodano in po Gorjupu od Andreja Volka pridobljeno zemljišče v 15. letih proti povrnitvi 700 gld. od že mnogo omenjenega Josipa Gorjupa nazaj kupiti.

Ker se je pa Josip Gorjup po preteku 3. let obotavljal kupljeni del zemljišča Mariji Namar nazaj prodati, ga je ona in Blaž Namar z vlogo od 30. septembra 1871, št. 4087, na to pri c. kr. okrajnej sodnji v Kanalu tožila; a sodnija je tožbo z razsodbo od 2. oktobra 1873 odbila.

Razlogi:

Denašnja tožba se naslanja na izrek pod A., v katerem toženec dovoljuje tožnikoma, da smeta v občini Ajba — ležeče, „Skalabon“ imenovano zemljišče, katero si je toženec z notarskimi v Kanalu dne 14. marca 1868, št. 1212, in 5. maja 1868, št. 1242 napravljenimi pogodbami pridobil, v tečaji 15. let od 14. marca leta 1868 počenši — proti povrnitvi 700 gld. od njega nazaj kupiti.

Glede na to, da pravica nazajnega kupa v smislu §§. 1068 in 1070 obč. drž. zak. izključljivo samo prodajaleu pripada;

gledè na to, da si toženec zgorej navedenega zemljišča ni od tožnikov nego s pogodbami pod št. 2 in 3 od tretjih oseb pridobil;

gledè na to, da je zemljišče Gorjupu nepogojno v popolno in neomejeno last prodano bilo;

gledè na to, da obseza pismo pod A. neveljavno in neuspešno pogodbo, ker je z obstoječo postavo v nasprotji;

gledè na to, da se ne more ozirati na ono, kar se je v repliki in konečnem govoru trdilo, namreč: da je pogodba pod št. 2 na videz sklenena, da ni kupno-prodajna, ampak samo zajemna v zavarovanje neke terjatve Andreja Volk-a proti tožnikoma;

gledè na to, da se navedene okoliščnosti z obsežkom pismeno sklenenih pogodb pod št. 2, 3 in 4 ne zlagajo in

gledè na to, da se tedaj v konečnem govoru ponujeni dokazi kot nepotrebni in nedopustljivi predstavljajo, se je moral tožbe zahtev odbiti. Gledè pravnih stroškov pa se je zaradi posebnosti pravde izreklo, da trpi vsaka stranka svoje.

C. kr. nadsodnija v Trstu pa je potem odločila:

„Toženec Josip Gorjup je dolžan tožnikoma v 14. dneh v „ogib izvršbe povrniti in njima na razpolaganje prepustiti v občini „Ajba ležeče, „Skalabon“ imenovano zemljišče, katero si je z „notarskimi v Kanalu dne 14. marca 1868, št. 1212 in 5. maja „leta 1868, št. 1242 napravljenimi pogodbami pridobil, in sicer „proti poplačilu zneska 700 gld. a. v.“ Gledè stroškov se je potrdila prvosodnijska razsodba.

Razlogi družega sodnika.

Uvaževaje zapopadek pisma pod A., v katerem se je Josip Gorjup veljavno zavezal v tem pismu popisano nepremakljino; ki jo je nekdanja Namarjeva družina posedovala, tej družini povrniti, ako mu v 15. letih 700 gld. poplača; podelivši to pravico tudi Blažu in Mihalju Namarju, ako to plačilo prevzameta;

uvaževaje, da je Marija Namar to obljubo sprejela in da je torej pogodba zanjo veljavna (pravomočna) postala;

uvaževaje, da pogodbe strankam postavijo dajajo, dokler niso postavno prepovedane, da se pa o tem tu nikakor govoriti ne da; uvaževaje, da se §. 1070 obč. drž. zak., na kate-

rega se toženi opira, temu ne protivi, kajti v tem §. se ne govori o nazajnem kupu v smislu §. 1068; temveč §. 1070 zabranjuje odkupno pravico le prodajalčevim dedičem in nastopnikom; uvaževaje, da se v tem slučaju — ko bi se tudi hotelo o tej pravici govoriti — hočejo posluževati te pravice prvi pogodniki, to je: oni isti, ki so se pogodbe pod A. udeležili;

uvaževaje, da — kakor hitro Josip Gorjup priznava, da je posestnik in lastnik zgoraj omenjene nepremakljine — ni potrebno vedeti, na kakšen način je pravico do iste pridobil;

uvaževaje, da se udeležitev tožbe po Blaži Namarji ne protivi obsodbi, kajti soditi je, da je tudi on pogodbo pod A. molče sprejel, in uvaževaje, da pogodba, če ima tudi samo za Marijo Namar veljavo, ne premeni s tem nikakor toženčevih dolžnosti — morala je nadsodnija sprejeti apelacijo tožnikov, predrugačiti razsodbo prvega sodnika in ustreči v tožbi navedenej zahtevi.

Najvišja sodnija potrdila je razsodbo okrajne sodnije v Kanalu tudi gledè pobotanja stroškov, opustivši odločbo gledè stroškov 2. in 3. sodnije.

Razlogi najvišjega sodišča.

Blaž in Marija Namar tožita: naj se jima zopet proda v občini Ajba pod imenom „Skalabon“ ležeče zemljišče, katero je Josip Gorjup s pogodbami od 14. marca in 5. maja 1868 pridobil. Na podlagi pod A. priloženega pisma od 12. maja 1868 se tudi ni dalo drugače tožiti, ker Josip Gorjup ni v smislu javnega zapopadka rečenega pisma Mariji Namar, njenemu možu Blažu in sinu Mihalju Namarju družega dovolil, nego pravico nazajnega kupa.

Toženec je po zgoraj navedenih pogodbah od 14. marca in 5. maja 1868, pod št. 2 in 3 kupil zemljišče „Skalabon“ od Andreja Volka in Josipa Gasparinija. Od Andreja Volka kupljeni del zemljišča pridobljen je bil s pogodbo od dne 16. junija 1864 pod C. od Blaža Namarja, ki je bil poleg končnega govora prodal drugi del istega zemljišča Andreju Jakončiču, od katerega ga je potem Josip Gasparini kupil.

Tožba soprogov Namar podana je samo proti Josipu Gorjupu, ter se opira na pravico nazajnega kupa, zapopadeno v pogodbi

pod A., ki sta jo Josip Gorjup in Marija Namar dne 12. maja leta 1868 sklenila.

Okoliščina, da si je prodajalec Blaž Namar v kupno-prodajnej pogodbi od 16. junija 1864 pod C. pravico pridržal, Andreju Volku prodani del omenjenega zemljišča v dveh letih nazaj kupiti; da je bil ta odkupni čas — kakor tožnika trdita — zdaljšan, in da dne, katerega je bila pogodba pod št. 2 sklenena, ni bil še iztekel — ne more na rešenje te pravde vplivati, že iz uzoeka ne, ker pogodba od 14. marca ne obseza nikakešnega pristavka, kateri bi utegnil namestovati pomanjkanje vknjižbe, ki je po §. 1070 obč. drž. zak. k izvrševanju odkupne pravice proti nastopniku kupca potrebna. Ker se pa tožba soprogov Namar jedino na izrek Josipa Gorjupa in na pogodbo v pismu pod A. zapopadeno opira, ne more se ozirati na ustno poravnavo, ki se je po trditvi tožnikov dne 28. aprila 1868 sklenila, s katero so se baje vse prepirne reči o dotičnem zemljišči poravnale. Zaradi tega ni sodniku potrebno vedeti: da-li, in kakšno moč zamore imeti navedena poravnava nasproti poznejšim pogodbam.

In ker je po postavi (§§. 1067, 1870 obč. drž. zak.) le prodajalcem prosto pogodbe s pridržanjem odkupne pravice sklepati, tako se ta pravica ni smela dopuščati na korist tožnikoma, ki se nista kot prodajalca udeležila pogodeb pod št. 2 in 3 in tudi ne nasproti tožencu, ki si je kot tretja osoba zemljišče „Skalabon“ pridobil.

Ker nima tedaj tožba soprogov Namar postavne podlage, potrjena je bila razsodba prve sodnije.

Sodnijski stroški I. stopinje so se vzajemno pobotali — opustivši — zaradi posebnosti pravde — določbo gledè stroškov II. in III. stopinje.

Odpoved oskrbovanja premoženja proti soprogu. (§. 1238 o. d. z.)

Navedeni §. pravi, da velja, dokler žena ne nasprotuje, pravna domneva, da je možu, kakor svojemu postavnemu namestovalcu, oskrbovanje svojega premoženja izročila.

Zakonska France J. in Julijana J. sta kupila vsled kupne pogodbe od 8. aprila 1872 posestvo pod urb. št. 308^{1/2} Višnjegorske graščine in sta bila na to posestvo kot solastnika vknjižena.

Gospodarstvo nad svojo polovico tega posestva je prepustila zakonska Julijana J. svojemu možu Francetu J. —

Julijana J. je, zapustivši svojega soproga, vložila pri c. kr. okrajnej sodnji L odpoved (Aufkündigung) s pristavkom, da hoče od 1. julija 1881 naprej sama svojo polovico skupnega posestva oskrbovati. —

Imenovana sodnija je z odlokom od 29. maja 18881, št. 4930, prepis odpovedi vročila nasprotniku Francetu J.; in ta je pravočasno vložil proti temu utečaj (rekurz). —

C. kr. nadsodnija graška je pa ta utečaj z odločbo od 22. junija 1881, št. 7316 s tem pristavkom odbila, da kot odpoved zapisana izjava Julijane J., — da hoče odvzeti soprogu gospodarstvo nad svojim premoženjem — ne vpliva nikakor na pravice, katere veljajo mej zakonskima glede uprave imovine.

Pravda za bleško jezero.

II.

Kakor smo že povedali, potrdila je c. kr. nadsodnija v Gradci prvosodnijsko razsodbo. Razlogi dotične nadsodnijske odločbe od 27. julija 1880, št. 5591 se glasé:

Pri potrditvi v apelacijo dejane razsodbe sklicuje se nadsodnija v bistvo na prvosodnijsko utemeljenje, ter dostavlja samo še naslednje.

S tem, da je višja upravna oblast certifikat okrajnega glavarstva pod G. ad I. uničila in pokončala, ni še dokazano, da bleško jezero ne spada mej oddelke bleške graščine, in da je deželne sodnije odlok od 22. junija 1872, št. 3368 pod A. ad I. brez pravne veljave. C. kr. ministerstvo poljedeljstva ni kompetentno, da bi kot upravna oblastnija sodilo o lastninskih vprašanjih.

Ce je tedaj isto ministerstvo v svojem ukazu od 17. junija leta 1875, št. 5267 pod Gg. ad I. izreklo, da Viktor Ruard s